

Ze tmy do svetla

PRACOVNÝ LIST Č.7

JEŽIŠ A ŽENA PRI STUDNI

PODNETY K PRÍPRAVE NA BIBLICKÚ SÚŤAŽ BIBLIA PRE VŠETKÝCH 2020

**BIBLIA PRE
VŠETKÝCH 2020**

**DIECÉZNY KATECHETICKÝ ÚRAD
BRATISLAVSKEJ ARCIDIECÉZY**

Jn 4, 1-42

Keď sa Ježiš dozvedel, že farizeji počuli, ako získava a krstí viac učeníkov než Ján - hoci Ježiš sám nekrstil, ale jeho učeníci -, opustil Judeu a odišiel znova do Galiley. Pritom musel prejsť cez Samáriu. A tak prišiel do samarijského mesta menom Sychar neďaleko pozemku, ktorý dal Jakub svojmu synovi Jozefovi. Tam bola Jakubova studňa, Ježiš unavený z cesty sadol si k studni. Bolo okolo poludnia. Tu prišla po vodu istá Samaritánka. Ježiš jej povedal: „Daj sa mi napiť!“ Jeho učeníci odišli do mesta nakúpiť potravu. Samaritánka mu povedala: „Ako si môžeš ty, Žid, pýtať vodu ono mňa, Samaritánky?“ Židia sa totiž so Samaritánmi nestýkajú. Ježiš jej odpovedal: „Keby si poznala Boží dar a vedela, kto je ten, čo ti hovorí: „Daj sa mi napiť, ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu.“ Žena mu povedala: „Pane, ani vedro nemáš a studňa je hlboká. Odkiaľ máš teda živú vodu? Si azda väčší ako náš otec Jakub, ktorý nám dal túto studňu a pil z nej on sám i jeho synovia a jeho stáda?“ Ježiš jej odvetil: „Každý, kto pije túto vodu, bude znova smädný. Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ Žena mu vravela: „Pane, daj mi takej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť čerpať!“ Povedal jej: „Chod', zavolaj svojho muža a príď sem!“ Žena mu odpovedala: „Nemám muža.“ Ježiš jej vravel: „Správne si povedala: „Nemám muža, lebo si mala päť mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž. To si povedala pravdu.“ Žena mu vravela: „Pane, vidím, že si prorok. Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať.“ Ježiš jej povedal: „Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu ani v Jeruzaleme. Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa

klaniame tomu, čo poznáme, lebo spása je zo Židov. Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov. Boh je duch a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde.“ Žena mu vravela: „Viem, že príde Mesiáš, zvaný Kristus. Až príde on, zvestuje nám všetko.“ Ježiš jej povedal: „To som ja, čo sa rozprávam s tebou.“

V tom prišli jeho učeníci a divili sa, že sa rozpráva so ženou. Ale nik nepovedal: „Čo sa jej pýtaš?“ Alebo: „Prečo sa s ňou rozprávaš?“ Žena nechala svoj džbán, odišla do mesta a vravela ľuďom: „Podťe sa pozrieť na človeka, ktorý mi povedal všetko, čo som porobila! Nebude to Mesiáš?“ Vyšli teda z mesta a šli k nemu. Medzitým ho učeníci prosili: „Rabbi,

jedzi!“ On im povedal: „Ja mám jesť pokrm, ktorý vy nepoznáte.“ Učeníci si hovorili medzi sebou: „Vari mu niekto priniesol jesť?“ Ježiš im povedal: „Mojím pokrmom je plniť vôľu toho, ktorý ma poslal a dokonáť jeho dielo. Nevravíte aj vy: „Ešte štyri mesiace a bude žatva?“ Hľa, hovorím vám: Zdvihnite oči a pozrite sa na polia, že sú už biele na žatvu! Žnec už dostáva odmenu a zbiera úrodu pre večný život, aby sa spoločne tešili aj rozsievateľ aj žnec. Tu sa potvrdzuje príslovie: Jeden rozsieva a druhý žne. Ja som vás, poslal žať to, na čom ste nepracovali. Pracovali iní a vy, ste vstúpili do ich práce.“

Mnoho Samaritánov z toho mesta uverilo v neho pre slovo ženy, ktorá svedčila: „Povedal mi všetko, čo som porobila.“ Keď Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby u nich zostal. I zostal tam dva dni. A ešte oveľa viac ich uverilo pre jeho slovo. A ženy povedali: „Už veríme nielen pre tvoje slovo, ale sami sme počuli a vieme, že toto je naozaj Spasiteľ sveta.“

Odporúčaná metóda práce s Božím slovom: metóda Bludesch

POROZUMENIE TEXTU

Obyčajné stretnutie plné prekvapujúcich zvrátov, ukazuje cestu konkrétneho človeka k viere: jeho hľadanie, uverenie a apoštolát, ktorý povedie k získaniu ďalších ľudí pre Krista.

Ježiš, unavený z cesty, sa posadí k Jakubovej studni. Studňa je symbolom života, pretože dáva nepostrádateľnú vodu. Ženy si chodili ráno nabráť vodu na varenie, pitie, umývanie, pranie, ale nie na obed, vtedy je najväčšia horúčava, Samaritánka išla vtedy, aby sa nestretla s inými ženami, ktoré ňou pohrdali.

Naviazať rozhovor so ženou, Samaritánkou, bolo úplne nemysliteľné (Samaritáni boli odpadlíci, vyznávači cudzích bohov). Ježiš prekračuje hranice, rozdelenie medzi ľuďmi: prosí ženu o vodu. Boli tu minimálne dva dôvody, prečo sa jej Ježiš nemal ani len prihovoriť: bola to žena a navyše bola spomedzi Samaritánov, s ktorými sa Židia bežne nestýkali. Vtedajším dobrým mravom protirečila aj skutočnosť, že Ježiš zostal s touto ženou sám,

Kto sa napije tejto vody, bude opäť smädný. Niečo podobného je povedané o manne. Až Ježiš prináša pravú vodu, s ním nadišla doba naplnenia.

Voda darovaná Kristom sa stane prameňom živej vody, i SZ pozná Boha ako prameň živej vody (Jer 2,13).

Ježiš upriamuje pozornosť na manželskú situáciu ženy. Nebola za tým Ježišova zvedavosť, ale skôr jeho snaha priviesť Samaritánku k uvedomeniu si situácie, v akej sa nachádzala. Žena odpovedá najprv vyhýbavo slovami: Nemám muža. Ježiš však sám odhaľuje podrobnosti jej života, že žije v neplatnom manželstve, teda v stave hriechu.

Ale zmyslom Ježišových slov nebolo odhaliť jej hriechnosť, ale priviesť ju k záchrane.

Nebeský Otec je totiž Otcom všetkých, Židov, Samaritánov i všetkých ostatných národov, a túži po pravej úcte, ktorá je vnútorná, pravdivá, vedená Božím Duchom, vychádzajúca

z hĺbkby srdca. Otec túži po takýchto ctiteľoch, teda nie po ctiteľoch, ktorí iba navonok uskutočňujú určité obrady, ale ich srdce je v skutočnosti od Boha ďaleko. Otec túži po ctiteľoch, ktorí sa otvárajú jeho Duchu.

Samaritánka spomenie, že očakáva Mesiáša. Kristus jej jasne hovorí, že on je tým Mesiášom. U ostatných evanjelistov sa často stretávame s tzv. Ježišovým mesiášskym tajomstvom, požadoval od ľudí, ktorých uzdravil alebo inak im pomohol a ktorí začínali tušiť, že je očakávaným Mesiášom, aby o tom nikomu nehovorili. Voči Samaritánke sa správa presne naopak – o svojom mesiášskom poslaní hovorí pred ňou úplne otvorene. Ba dokonca cez slová „ja som“ naznačuje svoju božskú identitu.

Ježiš ako židovský kráľ rozhovorom so Samaritánkou dokazuje, že prišiel zachrániť celý svet, nielen Židov, ale aj pohanov. Nie je to len národný Mesiáš, ktorého očakávali, ale Spasiteľ celého sveta.

Slovník

prorok – ohlasovateľ, vykladateľ Božieho zjavenia Samaritáni – obyvatelia Samárie, ktorí sa v 8.storočí zmiešali s príslušníkmi cudzích národov a odlúčili sa od Židov. Utvorili si vlastné náboženstvo, ktoré bolo zmesou Mojžišovho zákona a cudzích kultov. Mali vlastný chrám na vrchu Garizim, uznávali len 5 kníh Mojžišových, Židia ich považovali za pohanov a nepriateľov.

Judea, Galilea, Samária – časti Palestíny. Keď chcel ísť Ježiš do Galiley, mohol prejsť cez Samáriu, ale mohol ísť aj cez Zajordánsko. Cesta cez Samáriu bola najkratšou cestou. Väčšina Židov využívala tú druhú, dlhšiu cestu vedúcu cez údolie Jordánu, aby sa vyhli Samaritánom. Ježiš podľa sv. Jána „musel prejsť cez Samáriu“, bolo za tým poslanie záchrany. Stretnutie so Samaritánkou nebolo náhodné, ale malo veľmi jasné miesto v Božom pláne.

spása, Spasiteľ - znamená záchranu z nebezpečenstva, zo záhuby, zo smrti. Ježiš prichádza na svet, aby ho spasil, aby zachránil ľudí od večnej smrti. žatva- zber úrody, hlavne obilnín. Rozsievateľ je ten, kto seje semeno. Žnec je ten, kto zbiera - žne klasy obilia. Táto žatva sa vykonávala ručne kosákmi.

Jakubova studňa - túto studňu podľa tradície vykopal sám praotec Jakub, syn Izáka, ktorý splodil 12 synov - otcov 12 kmeňov Izraela. Nachádza sa v blízkosti vtedajšieho mesta Sychar. Studňa ide až k podzemnému prameňu, niekedy až niekoľko desiatok metrov. Studne sa zakrývali veľkými plochými kameňmi, ktoré chránili ľudí a zvieratá pred pádom do studne, zabraňovali znečisteniu a postupnému zasypaniu studní špinou a prachom. Zabezpečovať domácnosť vodou patrilo k tradičným úlohám ženy. Voda sa čerpala pomocou hlinených nádob, ktoré sa spúšťali na povraze do studne. Pri studni bol zvyčajne malý bazén štvorcového alebo obdĺžnikového pôdorysu, z ktorého sa napájali zvieratá a v ktorom ženy prali. Pre potreby domácnosti ženy odnášali nádoby naplnené vodou domov na pleciah alebo na hlave. V dedinkách a mestečkách bola väčšinou len jedna studňa, ktorá tak bola prirodzene miestom zhromažďovania.

· **prameň** - voda, ktorá z neho vyvierala bola nazývaná „živou vodou“. Je to voda tečúca, pramenistá, ktorá nikdy nevysychá.

· **studňa** - je to hlboká šachta vyhlíbená ľuďmi, do ktorej presakuje voda. Takouto studňou bola aj „Jakubova studňa“. V čase sucha nebolo zriedkavé, že studne vysychali .

· **cisterna** - nádrž, do ktorej stekala dažďová voda a uchovávala sa tam na obdobia sucha.

živá voda - tento výraz môže mať dva významy. Môže označovať vodu vyvierajúcu z prameňa alebo prúdiacu v potoku na rozdiel od stojatej vody nachádzajúcej sa vo vodnej nádrži. Tou vodou, ktorú Ježiš ponúka všetkým, či Židom alebo pohanom, je Duch Svätý.

žíznit - byť smädný

ctiteľ - obdivovateľ. Ten, kto si niekoho ctí, uctieva.

SÚVISLOSTI

k Jn 4,4-5: „Keď sa napíňali dni, v ktoré mal byť vzatý zo sveta, pevne sa rozhodol ísť do Jeruzalema a poslal pred sebou poslov. Oni sa vydali na cestu a prišli do istej samarijskej dediny, aby mu pripravili nocľah. Ale neprijali ho, lebo mal namierené do Jeruzalema. Keď to videli učeníci Jakub a Ján, povedali: „Pane, máme povedať, aby zostúpil oheň z neba a zničil ich?“ On sa obrátil a pokarhal ich“ (Lk 9,51-54).

k Jn 4,5-6: „Potom, čo Jakub po návrate z Mezopotámie bez nehody došiel k mestu Sichem v krajine Kanaán, osadil sa východne od mesta. Kus poľa, na ktorom rozložil svoje stany, kúpil od synov Sichemovho otca Hemora za sto kesitov“ (Gn 33,18)

k Jn 4,4: „Jozefove kosti, ktoré Izraelovi synovia priniesli z Egypta, pochovali v Sicheme, na záhone, ktorý kúpil Jakub od synov Sichemovho otca Hemora za sto strieborných a ktorý dostali za dedičný podiel Jozefovi synovia“ (Joz 24,32). k Jn 4,7-8: „Potom Ježiš vo vedomí, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa splnilo Písmo: ‚Žízňim‘“ (Jn 19,28).

k Jn 4,10: „Odtiaľ tiahli k Bére. Tu je studnica, o ktorej hovoril Pán Mojžišovi: ‚Zhromaždi ľud, nech im dám vody!‘ Vtedy Izrael spieval túto pieseň: ‚Vyzraz, studnička! Prespevujte jej! Studnica, ktorú kopali kniežatá, vznečení ľudu ju vyhlúbili svojimi žezlami, svojimi palicami.‘“ (Nm 21,16-18).

k Jn 4,11-12: „Si azda väčší ako náš otec Abrahám, ktorý zomrel? Aj proroci pomreli. Kýmže sa robíš?“ (Jn 8,53).

k Jn 4,13-14: „Nechcem, bratia, aby ste nevedeli, že všetci naši otcovia boli pod oblakom, všetci prešli cez more a všetci boli v oblaku a v mori pokrstení v Mojžišovi, všetci jedli ten istý duchovný pokrm a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, a tou skalou bol Kristus“ (1Kor 10, 1-4).

k Jn 4,14-15: „Ježiš im povedal: ‚Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nikdy nebude hladovať, a kto verí vo mňa, nikdy nebude žízniť‘“ (Jn 6,35). „V posledný, veľký deň sviatkov Ježiš vstal a zvolal: ‚Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije. Ako hovorí Písmo, z jeho vnútra potečú prúdy živej vody.‘ To povedal o Duchu, ktorého mali dostať tí, čo v neho uverili. Lebo ešte nebolo Ducha, pretože Ježiš ešte nebol oslávený“ (Jn 7,37-39). „A Pán ti dá neprestajný spočinok, jasnosťou naplní tvoju dušu a tvoje kosti upevní; budeš ako polievaná záhrada a ako prameň vôd, ktorého vody nesklamú“ (Iz 58,11)

k Jn 4,15: „Povedali mu: ‚Pane, vždy nám dávaj taký chlieb‘“ (Jn 6,34). k Jn 4,17-18: „(Ježiš) poznal každého a nepotreboval, aby mu niekto vydával svedectvo o človekovi. Sám totiž vedel, čo je v človeku“ (Jn 2,24b-25).

k Jn 4,19: „Oni vraveli: ‚Jedni za Jána Krstiteľa, iní za Eliáša a iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov‘“ (Mt 16,14). „Proroka, ako som ja, vzbudí ti Pán, tvoj Boh, z tvojho národa, z tvojich bratov; jeho počúvaj“ (Dt 18,15).

k Jn 4,20: „Ale nájdete miesto, ktoré si vyvolí Pán, váš Boh, zo všetkých kmeňov, aby tam uložil svoje meno a tam prebýval. Tam budete prichádzať“ (Dt 12,5).

k Jn 4,22-24: „Vtedy asýrsky kráľ rozkázal: ‚Zavedte ta jedného z kňazov, ktorých ste odtiaľ presídlili! Nech ide, nech sa tam usadí - a nech ich učí obyčajom Boha krajiny!‘ Išiel teda jeden z kňazov, ktorých presídlili zo Samárie, usadil sa v Beteli a učil ich, ako majú uctievať Pána. Ale každý národ si urobil vlastných bohov a uložil ich v chrámoch na výšinách, ktoré narobili Samaritáni, každý národ vo svojom meste, v ktorom býval. Ľudia z Bábelu si urobili Sochetbenot, ľudia z Kutu si urobili Nergala, ľudia z Ematu si spravili Asimu, Avania si urobili Nibchaza a Tartaka a Sefarvaimci pálili v ohni svoje deti Adramelechovi a Anamelechovi, bohom Sefarvaimu. Pritom uctievali Pána a ustanovili spomedzi seba kňazov výšin, ktorí im konali službu v chrámoch výšin. Uctievali aj Pána, súčasne však slúžili aj svojim bohom podľa zvyku národov, spomedzi ktorých ich presídlili. A podnes konajú podľa predošlých zvykov. Pána si nectia, ani nekonajú podľa

jeho predpisov a ustanovení, podľa zákona a príkazu, čo dal Pán synom Jakuba, ktorému dal meno Izrael“ (2Kr 17,27-34).

„Oni sú Izraeliti, majú adoptívne synovstvo, slávu, zmluvy, zákonodarstvo, bohoslužbu prisľúbenia. Ich sú praotcovia a z nich podľa tela pochádza Kristus; on je nad všetkým Boh, zvelebený naveky. Amen“ (Rim 9,4-5).

k Jn 4,25: „Vzbudím im proroka spomedzi ich bratov, ako si ty, svoje slová vložím do jeho úst a bude im hovoriť všetko, čo mu prikážem“ (Dt 18,18).

k Jn 4,25-26: „Ježiš mu povedal: ‚Už si ho videl - a je to ten, čo sa rozpráva s tebou‘“ (Jn 9,37). „Preto môj ľud spozná moje meno, preto v ten deň (spozná), že som to ja, čo vraví: Hľa, tu som!“ (Iz 52,6).

k Jn 4,34: „Pokoril ťa a dal ti hladovať; potom ťa krmil mannou, ktorú si nepoznal ani ty, ani tvoji otcovia, aby ti ukázal, že človek nežije len z chleba, ale že človek môže byť živý zo všetkého, čo vychádza z Božích úst“ (Dt 8,3). „...lebo som nezostúpil z neba, aby som plnil svoju vôľu, ale vôľu toho ktorý ma poslal. A vôľa toho, ktorý ma poslal, je, aby som nestratil nič z toho, čo mi dal, ale aby som všetko vzkriesil v posledný deň. Lebo vôľa môjho Otca je, aby každý, kto vidí Syna a verí v neho, mal večný život; a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (Jn 6,38-40).

k Jn 4,35: „A povedal im: ‚Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu!‘“ (Lk 10,2).

k Jn 4, 37-38: „Tí, čo sejú v slzách, s jasotom budú žať. Keď odchádzali, idúcky plakali a osivo niesli na siatie. No keď sa vrátia, vrátia sa s jasotom a svoje snopy prinesú“ (Ž 126, 5-6). „Ako si ty mňa poslal na svet, aj ja som ich poslal do sveta...“ (Jn 17,18). „A znova im povedal: ‚Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás‘“ (Jn 20,21).

k Jn 4,42: „Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prišlo na svet. Bol na svete a svet povstal skrze neho, a svet ho nepoznal. Prišiel do svojho vlastného, a vlastní ho neprijali. Ale tým, ktorí ho prijali, dal moc stať sa Božími deťmi: tým, čo uverili v jeho meno...“ (Jn 1,9-12)

k celej kapitole: vhodné modliť sa žalmy 45, 63 a 67 a vnímať rovnakú symboliku v žalmoch a v Jn 4. Rovnako je vhodné vnímať rovnakú symboliku v celej Veľpiesni, v Gn 24 a Gn 29, Oz 2,16-25 a v Zjv 21-22

súvislosti u Otcov a v učení Cirkvi

Teofylakt Prečo však evanjelista spomína pozemok a prameň? Po prvé aby si sa nečudoval, keď budeš počuť ženu, ako hovorí „naš otec Jakub nám dal tento prameň“; po druhé nás pripomenutím prameňa a pozemku poučuje, že čo patriarchovia dosiahli vďaka viere v Boha, to Židia stratili pre svoju bezbožnosť a ich miesta boli odovzdané pohanom. Preto sa teraz nedeje nič nové, keď pohania dosiahli nebeské kráľovstvo miesto Židov.

Augustín, Traktáty na Jánovo evanjelium Táto žena je obrazom Cirkvi, ktorá ešte nebola ospravedlnená, no už čoskoro mala byť. A je významné, že pochádza z cudzincov (Samaritáni totiž boli cudzinci, aj keď obývali susedné krajiny). Cirkev totiž mala vzísť z pohanov a mala byť cudzinkou židovskému národu.

Teofylakt Smäd prirodzene poskytol príležitosť k rozhovoru; nasleduje totiž: Ježiš jej hovorí: daj sa mi napiť. Podľa ľudskej prirodzenosti bol smädny pre námahu i pre horúčosť.

Augustín, Kniha 83 otázok Ježiš tiež žíznil po viere tejto ženy. Žízni po viere tých, za ktorých vylial krv.

Augustín, Traktáty na Jánovo evanjelium Ani len ich nádoby Židia nepoužívali. A keď si žena niesla so sebou nádobu, aby si nabrala vodu, čuduje sa, že si Žid od nej pýta piť, lebo Židia to nezvykli robiť.

Origenes, Komentár k Jánovi Je totiž určitá pevná náuka, že nik neprijme Boží dar, keď oň neprosí. Samotnému Spasiteľovi Otec prikazuje prosiť, aby mu dal, podľa výroku: žiadaj si odo mňa a dám ti do dedičstva národy (Ž 2,8). A samotný Spasiteľ hovorí: proste a dostanete (Jn 16,24). Preto výslovne hovorí: „poprosila by si a dal by ti“.

Augustín, Kniha 83 otázok Tu jej ukazuje, že nežiadal o takú vodu, akú rozumela ona, ale že poznal jej vieru a túžil jej smädnej dať Ducha Svätého. Pod touto živou vodou správne rozumieme Boží dar, ako i sám hovorí: „keby si poznala dar“.

Augustín Ľudovo sa totiž živou vodou nazýva tá, ktorá vychádza z prameňa. Dažd'ová voda, ktorá sa zberá do kaluží alebo cisterien, sa nevolá živá voda. No ak vyvrie z prameňa a zozbieraná stojí na nejakom mieste, pričom sa nenechá na ňu tiecť z miesta, odkiaľ vyvrela, ale sa preruší jej tok a akoby oddelí od prúdu prameňa, nevolá sa živou vodou.

Ján Zlatouústý, Komentár k Jánovi Sväté Písmo nazýva milosť Ducha Svätého niekedy ohňom, niekedy vodou, čím ukazuje, že tieto mená nevyjadrujú podstatu ale činnosť. Keď sa nazve ohňom, skryto sa tým naznačuje náprava a teplo milosti a stravovanie hriechov. A keď sa nazve vodou, ukazuje sa tým očistenie Duchom a hojné osvieženie pre myseľ, ktoré ju prijímajú.

Teofylakt Živou vodou, čiže oživujúcou, osviežujúcou a plynúcou, nazval teda milosť Ducha Svätého. Tá vždy vplýva na toho, kto koná dobro, a pripravuje jeho srdce k výstupu.

Augustín, Traktáty na Jánovo evanjelium Pozrite, ako pochopila živú vodu. Ako vodu, ktorá bola v tom prameni. Ako keby povedala: ty mi chceš dať živú vodu. Ja si však nesiem nádobu, aby som si načerpala, a ty nie. Nemôžeš mi teda dať z tejto živej vody, lebo nemáš čím načerpať. Sľubuješ snáď iný prameň?

Augustín Alebo inak. Táto žena ešte stále chápe telesne. Zapáčilo sa jej nebyť smädnou a nazdávala sa, že Pán jej to prisľúbil v telesnom zmysle. Pán kedysi doprial svojmu služobníkovi Eliášovi, že počas štyridsiatich dní nebol hladný ani smädny. A kto to mohol dať na štyridsať dní, nemohol by dať naveky? Keď sa jej teda zapáčil tento dar, prosí, aby

jej dal živú vodu; preto nasleduje: „žena mu vravela: Pane, daj mi takej vody, aby som už nebola smädná a nemusela sem chodiť čerpať“. Potreba nútila k námáhe a slabosť námahu odmietala.

Augustín A začína sa pýtať na to, čo ju často trápi, keď hovorí: 20 naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať. Medzi Samaritánmi a Židmi bol totiž spor: Židia sa klaňali Bohu v chráme, ktorý postavil Šalamún, a preto sa chvastali, že sú lepší, a Samaritáni im hovorili: čo sa chvastáte, že máte chrám, ktorý my nemáme? Azda sa naši otcovia, ktorí sa páčili Bohu, klaňali v tomto chráme? Lepšie sa modlíme k Bohu my na tomto vrchu, kde sa klaňali Bohu naši otcovia.

Ján Zlatoústý Kristus však nerieši otázku hneď, ale tiahne ženu k vyšším veciam. Nehovoril o nich prv, než žena vyznala, že je prorok, aby ostatné, čo sa povie, počúvala s veľkou istotou.

Ján Zlatoústý Alebo hovorí, že Boh je netelesný. Preto i slúžiť mu treba netelesne, čiže dušou, a máme mu obetovať čistotu svojej mysle; preto dodáva: a tí, čo sa mu klaňajú, musia sa mu klaňať v Duchu a pravde. Židia o dušu nedbali, ale veľa úsilia vkladali do tela, keď ho všemožne očisťovali. Preto hovorí, že netelesnému Bohu sa slúži nie telesným očisťovaním, ale tým, čo je v nás netelesné, myslou, ktorú nazýva duchom.

Teofylakt Mnohí si mysleli, že sa klaňajú Bohu duchovne, čiže dušou, no nemali o ňom správnu mienku, napríklad heretici. Preto dodal „a pravde“.

Augustín Azda si chcel vrch, aby si sa na ňom modlil a bol bližšie k Bohu. No ten, čo prebýva na výsostiach, približuje sa k pokorným. Zostúp teda, aby si vystúpil. Výstupy sa dejú v poníženom srdci, v údolí plaču (porov. Ž 84,7). Chceš sa modliť v chráme? Modli sa v sebe. No najprv buď Božím chrámom.

Ján Zlatoústý Napokon Kristus žene odhaľuje, kto je; preto nasleduje: 26 Ježiš jej povedal: To som ja, čo sa rozprávam s tebou. Keby to žene povedal hneď na začiatku, zdalo by sa, že jej to hovorí z márnivosti. Teraz však, keď ju postupne priviedol k tomu, že spomenula Krista, bola vhodná príležitosť odhaliť, kto je. Pravda, keď ho Židia žiadali: ak si Mesiáš, povedz nám to otvorene (Jn 10,24), nezjavil im jasne, kto je, lebo to nežiadali, aby sa dozvedeli, ale urážlivo. Ona však hovorila z úprimnej mysle.

Origenes, Komentár k Jánovi A posíla túto ženu k obyvateľom mesta ako nejakého apoštola. Slovanami ju roznečuje natoľko, že necháva tak nádobu a ide do mesta vyrozprávať všetko spoluobčanom; preto nasleduje: žena teda nechala hydriu a nestarala sa o telesné či menej hodnotné pre úžitok viacerých. I nám záleží na tom, aby sme zanechali a zanedbali telesné veci a snažili sa dať iným dobro, ktoré sme prijali.

Ján Zlatoústý, Komentár k Jánovi Ako apoštoli pri svojom povolaní zanechali siete, tak i ona zanechala džbán a vykonávala dielo evanjelistov. A nevolá len jedného, ale celé mesto.

Ján Zlatoústý A nehanbila sa to povedať. Keď sa duša zapáli božským ohňom, nehľadí už na nič z toho, čo je na zemi, na slávu ani na hanbu, len na plameň, ktorý ju drží. Chcela ich priviesť nie vlastným ohlasovaním, ale aby boli účastnými na Kristovej náuke z vlastného dosluchu. Preto povedala „podťte sa pozrieť na človeka“. Nepovedala: „podťte a uverte“ ale: „podťte sa pozrieť“, čo bolo menej. Dobre totiž vedela, že len keď ochutnajú z toho prameňa, zakúsia to isté, čo ona.

Alcuin K ohlasovaniu Krista pristupuje postupnými krokmi. Najprv ho volá človekom, lebo keby ho nazvala Kristom, poslucháči by sa nahnevali a nechceli by ísť.

Ján Zlatoústý A potom ani výslovne nehľásala Krista, ani o ňom úplne nemlčala, ale povedala: nebude to Mesiáš? Preto prijali jej reč a nasleduje: vyšli z mesta a šli k nemu.

Augustín, Kniha 83 otázok Nemá sa však ponechať bez povšimnutia, že žena odišla a zanechala džbán. Džbán totiž označuje lásku k tomuto svetu, čiže žiadostivosť, ktorou ľudia z temnej hlbiny, ktorej je studňa obrazom, čiže z pozemského života, čerpajú rozkoše. Bolo však potrebné, aby sa zriekla sveta, keď uverila v Krista, a zanechaný džbán bol znakom, že zanechala svetskú žiadostivosť.

Augustín Zahodila teda žiadostivosť a ponáhľala sa ohlasovať pravdu. Nech sa tí, čo chcú evanjelizovať, najprv naučia zahodiť džbán k studni.

Origenes Keď žena prijala ušľachtilú náuku, odkladá ako menej hodnotné to, v čom mala predtým záľubu.

Ján Zlatoústý, Komentár k Jánovi Ďalej sa hovorí: 39 mnoho Samaritánov z toho mesta uverilo v neho pre slovo ženy, ktorá svedčila: Povedal mi všetko, čo som porobila. Uvážili totiž, že žena by v žiadnom prípade vďačne neobdivovala niekoho, kto jej vytkol jej prečiny, keby ten, koho ohlasuje, nebol niekto veľký a vynikajúci. Vyšli teda a prosili Krista, aby u nich zostal, bez toho, že by videli nejaké znamenie, len preto, že uverili ženinmu slovu; a to sa hovorí ďalej: keď Samaritáni prišli k nemu, prosili ho, aby u nich zostal. Židia videli zázraky, no nezdržovali ho u seba. Naopak, robili všetko preto, aby ho vypudili zo svojho kraja. Nič totiž nie je horšie než žlč a záviť a nič nie je ťažšie než prázdna sláva, ktorá znehodnocovala nekonečnú dobrotu. Samaritáni si ho však chceli nechať u seba navždy, no on to nedovolil, ale zostal tam po týchto udalostiach len dva dni; čo sa dodáva: i zostal tam dva dni.

Augustín Tak teda spoznali Krista najprv z počutia, potom z prítomnosti. To sa dnes deje s tými, čo sú vonku a ešte nie sú kresťanmi. Krista im ohlasujú kresťanskí priatelia a akoby na ohlasovanie tamtej ženy, čiže Cirkvi, prichádzajú za Kristom. Uveria skrze túto ženu. A oveľa viacerí a pevnejšie v neho uveria, že on je naozaj Spasiteľ sveta.

KKC 2560: „Keby si poznala Boží dar“ (Jn 4,10). Nádhera modlitby sa ukazuje práve tam, na okraji studní, kam prichádzame hľadať pre seba vodu. Tam prichádza Kristus v ústrety každému človekovi, hľadá nás prvý a prosí, aby sme sa mu dali napiť. Ježiš je smädný. Jeho prosba vychádza z hlbín Boha, ktorý po nás túži. Modlitba, či to vieme, alebo nie, je stretnutie Božieho smädu s našim smädom. Boh má smäd po tom, aby sme mali smäd po ňom.

KKC 2561: „Ty by si poprosila jeho a on by ti dal živú vodu“ (Jn 4,10). Naša prosebná modlitba je paradoxne odpoveďou. Odpoveďou na sťažnosť živého Boha: „Mňa opustili, prameň živých vôd, aby si vykopali popraskané cisterny“ (Jer 2,13); odpoveďou viery na nezaslúžený prísľub spásy, odpoveďou lásky na smäd jednorodeného Syna.

KKC 2557: Človek plný túžby hovorí: „Chcem vidieť Boha.“ Smäd po Bohu uháša voda večného života. /por. Jn 4,14/

KKC 2651: Duch Svätý je „živá voda“, ktorá v modliacom sa srdci „prúdi do večného života“ (Jn 4,14). On nás učí prijímať ju zo samého prameňa, ktorým je Kristus. A v kresťanskom živote sú pramene, kde nás Kristus očakáva, aby nás napojil Duchom Svätým.

KKC 586: Ježiš vôbec nebol nepriateľský voči chrámu, kde predniesol podstatnú časť svojho učenia, chcel platiť aj chrámovú daň a pribral si k tomu Petra, ktorého práve ustanovil za základ svojej budúcej Cirkvi. Ba viac stotožnil seba s chrámom, keď sa predstavil ako definitívny príbytok Boha medzi ľuďmi. Preto jeho telesné usmrtenie predpovedá zničenie chrámu ktoré bude značiť vstup do nového veku dejín spásy: „Prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu, ani v Jeruzaleme“ (Jn 4,21).

KKC 1179: Kult Novej zmluvy „v duchu a pravde“ (Jn 4,24) sa neviaže na nijaké výlučné miesto. Celá zem je svätá a zverená ľuďom. Keď sa veriaci zhromažďujú na jednom mieste, najdôležitejšie je, že oni sú „živé kamene“ zhromaždené na budovanie „duchovného domu“ (1Pt 2,5). Telo vzkrieseného Krista je duchovný chrám, z ktorého vyviera prameň živej vody. Keďže nás Duch Svätý včlenil do Krista, sme „chrám živého Boha“ (2Kor 6,16).

KKC 439: Mnohí Židia, ba aj niektorí pohania, ktorí mali účasť na ich nádeji, spoznali v Ježišovi základné črty mesiášskeho „syna Dávidovho“, ktorého Boh prisľúbil Izraelu. Ježiš prijal titul Mesiáša, na ktorý mal právo, ale nie bez výhrad. lebo niektorí jeho súčasníci chápali tento titul príliš ľudsky, v podstate politicky. /por. Jn 4,25-26)

UŽIVOTNENIE

„Evanjelista hovorí, že Ježiš „musel“ prejsť Samáriou. Nešlo o geografickú nevyhnutnosť, Ježiš mohol ísť aj inou cestou. On „musel“ preto, lebo chcel naplniť plán spásy pre ženu i ostatných obyvateľov Sycharu. Takto „musel“ prísť aj do Zachejovho domu. A „musí“ prísť aj k nám, do nášho srdca. Musí, lebo chce. My zase „musíme“ prechádzať svetom, ktorý nepozná Boha, aby sme mu priniesli Ježišovu Dobrú zvesť. Musíme, lebo chceme všetkých ľudí priviesť k prameňu Božej lásky.

Žena, s ktorou sa Ježiš rozprával, bola členka nenávideného národa, mala zlú povest a bola na verejnom mieste. Hneď tri dôvody, pre ktoré by sa s ňou žiaden Žid nerozprával. Ježiš je ale presvedčený, že evanjelium je pre každého, bez ohľadu na národnosť, bez ohľadu na (hriešnu) minulosť. Máme byť pripravení šíriť Ježišovo posolstvo vždy, všade a každému. Ježiš bol ochotný rúcať všetky bariéry, a my, jeho učeníci, sme povolani konať ako On.

Ježiš sa k Samaritánke obracia so záujmom, ktorý predchádza jej obrátenie. Nie je to tak, že by sa s ňou bavil až potom, čo sa obráti. Nehovorí, že sa s ňou bude baviť až potom, keď prijme krst, keď sa dá na cestu pokánia, keď prestane s mimomanželským sexom... Najskôr jej dá poznať svoj záujem, čiže Božiu lásku, a až táto skúsenosť ju privedie k zmene života. Nemali by sme konať v obrátenom poradí, keď tak nerobil ani náš Majster.

Žena si myslela, že Ježiš jej ponúka ľahší život na zemi (bez smädu). Keby Ježiš ponúkal ľahší život, mnohí by ho nasledovali len preto, aby sa im pohodlnejšie žilo. Ježiš chce ale zmeniť naše srdce. Neodstraňuje ťažkosti života, len nás učí vidieť ich zo správneho zorného uhla a dáva nám silu, aby sme si s nimi poradili.

Žene chvíľu trvalo, kým pochopila, čo jej Ježiš chcel povedať. Keď máme prijať posolstvo, ktoré chce zmeniť náš život, potrebujeme určitý čas, aby sme ho strávili. Ježiš necháva ženu, aby sa ho vypytovala a tak aby napokon sama porozumela. Keď ponúkame ľuďom Ježišovu zvesť, nezmenia sa hneď. Dajme im čas, aby Božie slovo mohlo dôkladne preniknúť ich srdce.

Niekedy sa chceme zbaviť svojej povinnosti odovzdávať evanjelium tvrdením, že naša rodina, priatelia či kolegovia nie sú pripravení uveriť v Boha. Ježiš nás ale dôrazne upozorňuje, že okolo nás sú polia, ktoré sú pripravené na žatvu. Nedovoľ, aby ťa Ježiš zastihol, ako sa vyhováraš. radšej sa poobzeraj okolo seba a uvidíš ľudí, ktorí sú pripravení prijať Božie pozvanie.

Vela ženíchov už sklamalo samaritánsku ženu. Ježiš ju v rozhovore privádza k túžbe nielen po pravej vode Ducha Svätého, ale aj po pravom Ženíchovi jej duše. V príbehoch patriachov studňa odkazuje na stretnutia medzi mužom (obyčajne cudzincom) a budúcou nevestou (por. Gn 29,10; Ex 214-21). Božie slovo často predstavuje vzťah Boha s jeho ľuďmi ako obraz Ženícha (Boha) a Nevesty (Izraela). Nový zákon spresňuje, že ide aj o vzťah Boha - Ženícha ku každému človeku, každej duši - Neveste. Skús dnes v modlitbe vnímať svoju dušu ako Nevestu a Boha ako Ženícha, ktorý sa uchádza o tvoje srdce.

SEBAREFLEXIA

Ježiš zostáva sám so ženou. Ktosi povedal, že tu sa stretli dve samoty a dva smädy, aby sa vzájomne objavili. Uvedomujem si, že Boh smädí po mojej láske? Nachádzam si chvíle samoty a ticha, aby som mohol túto Božiu túžbu objaviť a odovzdať sa mu, čiže uhasiť

jeho smäd?

„Keby si poznala Boží dar...“ Keby sme poznali, ešte viac by sme túžili a prosili... Snažím sa stále viac spoznávať Boha a jeho poslanstvo? Nepozorujem na sebe, že málo túžim po Bohu? Čo môžem urobiť, aby moja túžba stále rástla?

„Pane, daj mi takej vody...“ Prosím o Ducha Svätého, o jeho „vodu“ (Božiu milosť) tak naliehavu, ako prosila samaritánska žena o prirodzenú vodu?

„Ver mi, žena...“ Verím, dôverujem Božiemu slovu?

Praví ctitelia sa klaňajú Bohu „v Duchu a pravde“. Usilujem sa otvoriť svoje srdce pôsobeniu Ducha Svätého? Záleží mi na tom, aby som v Božom slove a učení Cirkvi pravdivo poznával Boha?

MODLITBA

Pane Ježišu, sú chvíle kedy zostávam osamotený. Hoci mám okolo seba svojich blízkych, predsa však niekedy cítim samotu ... samotu so svojou hriešnosťou, s ťažkosťami, s bolesťami, s nepochopením ... Pane, volám k tebe „Daj sa mi napiť“. Túžim po tvojej láske.

„Daj sa mi napiť“ – máš smäd po mojej láske tak, ako si ako si smädil po láske Samaritánky. Chvíle samoty sú síce ťažké, no príležitosťou vzájomne si podať pohár lásky, Ty a ja a načerpať živú vodu, ktorej prameňom si Ty, Pane. Príd', čakám ťa...

Duchu Svätý, príd'. Prenikni ma, aby Božie slovo a poklady Cirkvi boli pre môj život prameňom osviežujúcim celý môj život. Amen.

ZAPAMÄTAJ SI

Ale kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť naveky. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ Jn 4,15

KVÍZOVÉ OTÁZKY

1. Vyber správnu odpoveď

Keď Ježiš opustil Judeu a odišiel do Galiley, musel prejsť cez:

- A/ Samáriu
- B/ Idumeu
- C/ Feníciu

Ježiš sa cestou z Judey do Galiley zastavil v meste:

- A/ Sichem
- B/ Sychar
- C/ Askar

Ježiš v rozhovore so Samaritánkou hovorí o „živej vode“. Tým myslí vodu:

- A/ pramenitú
- B/ prírodnú
- C/ vodu večného života

Aký bol výsledok Ježišovho pobytu medzi Samaritánmi?

- A/ mnohí uverili v neho
- B/ prosili ho, aby od nich odišiel
- C/ vysmiali ho

Ježiš zo Samárie odišiel do:

- A/ Jeruzalema
- B/ Galiley
- C/ končín Týru a Sidonu

Kráľovský úradník, ktorý mal v Kafarnaume chorého syna, sa stretol s Ježišom v:

- A/ Kafarnaume
- B/ Káne Galilejskej
- C/ Jeruzaleme

Ježiš v Galiley uzdravil:

- A/ syna stotníka
- B/ syna kráľovského úradníka
- C/ slepého Bartimea

Odpovedz na otázky:

Čo znamená „voda večného života“?

Koho má Ježiš na mysli „žnec“ a „rozsievač“?

2. Označ nesprávne tvrdenia

Samária

- stredná provincia Palestíny,
- severná provincia Palestíny,
- nazýva sa tak podľa pôvodného hlavného mesta Samárie,
- obývali ju Samaritáni, ľud pochádzajúci z rozličných plemien a národov,
- usadil ich tam asýrsky kráľ,
- usadil ich tam Sargon II. a jeho nástupcovia.

Samaritáni

- prijali čiastočne židovské náboženstvo,
- zachovali si aj veľa pohanských povier a zvykov,
- prijali židovské náboženstvo a verne ho zachovávali,
- na vrchu Garizim (neďaleko Sichemu - dnešného Nablusu) vystavili si vlastnú svätyňu,
- pre svoj miešaný, "nečistý" pôvod a polopohanské náboženstvo boli trňom v očiach Židov,
- Židia s nimi obchodovali a udržiavali dobré vzťahy.

3. Doplň čísla

Samaritáni boli postupne usádzaní v Samárii po r. pred Kr.

Samaritáni si na vrchu Garizim vystavili svätyňu okolo roku pred Kr.

Koľko mužov mala Samaritánka, s ktorou sa Ježiš rozprával pri studni?

Židovské príslovie: „Ešte mesiace a bude žatva“

Ježiš zostal v Samárii dni.

Koľko hodín bolo, keď Ježiš uzdravil syna kráľovského úradníka v Kafarnaume?

Uzdravenie syna kráľovského úradníka bolo už znamenie, ktoré urobil Ježiš, keď prišiel z Judey do Galiley.